

Przegląd treści

Wykaz skrótów / 25

Wstęp / 29

Część pierwsza

Organizacja sportu – zagadnienia wstępne / 33

Rozdział I

Zagadnienia wprowadzające / 35

Rozdział II

Organizacja sportu na świecie i polski model na tle rozwiązań zagranicznych / 58

Część druga

Perspektywa porównawcza / 111

Rozdział I

Model regulacji sportu w Niemczech / 113

Rozdział II

Model regulacji sportu w Wielkiej Brytanii / 169

Rozdział III

Model regulacji sportu w Stanach Zjednoczonych / 214

Część trzecia

Prawo a sport w Polsce – zagadnienia dogmatyczne i teoretyczne / 245

Rozdział I

Prawo a sport w Polsce – rys historyczny / 247

Rozdział II

Metody i przedmiot regulacji / 288

Rozdział III

Relacje horyzontalne / 318

Rozdział IV

**Relacje wertykalne – kluby i pzs wobec ministra sportu, sądów
oraz UOKiK / 472**

Rozdział V

Inne organizacje sportowe w polskim sporcie (wzmianka) / 504

Część czwarta

Rozstrzyganie sporów / 509

Rozdział I

Odpowiedzialność dyscyplinarna / 511

Rozdział II

**Sądy polubowne w sporcie – zagadnienia teoretyczne i praktyka
funkcjonowania / 548**

Podsumowanie i wnioski finalne / 637

Orzecznictwo / 653

Bibliografia / 659

Skorowidz / 677

Spis treści

Wykaz skrótów / 25

Wstęp / 29

Część pierwsza

Organizacja sportu – zagadnienia wstępne / 33

Rozdział I

Zagadnienia wprowadzające / 35

1. Zakres badań, warsztat, główny cel badawczy / 35
 - 1.1. Zakres przedmiotowy badań i proponowany sposób ujęcia tematu / 35
 - 1.2. Metody i narzędzia badawcze / 42
 - 1.2.1. Prawnoporównawcza analiza funkcjonalna / 42
 - 1.2.2. Metoda historycznoprawna / 47
 - 1.2.3. Ekonomiczna analiza prawa (nauki ekonomiczne oraz nauki o kulturze fizycznej) / 48
 - 1.2.4. Analiza aktów stosowania prawa / 49
 - 1.2.5. Analiza normatywna z elementami rozumowania abdukcyjnego / 49
 - 1.3. Zamierzenie badawcze i zamierzone wnioski finalne / 50
2. Układ strukturalny monografii – omówienie / 51
 - 2.1. Struktura monografii / 51
 - 2.2. Wyłączenia z zakresu monografii / 54

Rozdział II

Organizacja sportu na świecie i polski model na tle rozwiązań zagranicznych / 58

1. Sport w prawie Unii Europejskiej oraz w dokumentach Rady Europy / 58
 - 1.1. Unijna zasada swobodnego obrotu a sport. Realizacja zasad wspólnego rynku europejskiego i kluczowe orzeczenia ETS / 58

- 1.2. Polityka Unii Europejskiej w zakresie sportu, stanowisko Komisji Europejskiej i Rady Europejskiej oraz przepisy traktatowe / 65
 - 1.2.1. Sport w dokumentach traktatowych i Białej Księdze / 65
 - 1.2.2. Rola Komisji Europejskiej i Parlamentu Europejskiego w uznaniu odrębności sportu / 67
 - 1.2.3. Stanowisko Rady Europy oraz UNESCO / 68
- 1.3. Unijne zasady prawa konkurencji a sport / 68
 - 1.3.1. Art. 101 i 102 TFUE. Związki sportowe jako przedsiębiorstwa / 68
 - 1.3.2. Metodologia reguł prawa konkurencji (aneks I do Białej Księgi) / 69
 - 1.3.3. Organizacje *non-profit* / 70
 - 1.3.4. Europejski i amerykański model sportu w ujęciu Komisji Europejskiej / 71
 - 1.3.5. Krajowe związki sportowe a producenci sprzętu sportowego / 71
2. Modele regulacji sportu na świecie / 72
 - 2.1. Wprowadzenie / 72
 - 2.2. Model interwencjonistyczny vs. model nieinterwencjonistyczny / 73
 - 2.2.1. Wprowadzenie / 73
 - 2.2.2. Model interwencjonistyczny / 73
 - 2.2.3. Model nieinterwencjonistyczny / 77
 - 2.2.4. Model amerykański / 78
 - 2.2.5. Internacjonalizacja norm prawnych związanych ze sportem / 79
 - 2.3. Zasada „jeden sport – jedna organizacja”. Piramida organizacyjna. Europejski model regulacji sportu / 79
 - 2.4. Formy prawne wykorzystywane do prowadzenia działalności sportowej / 83
 - 2.5. Ewolucja modeli regulacji sportu / 84
 - 2.6. Struktury organizacyjne międzynarodowych federacji sportowych / 85
 - 2.6.1. Międzynarodowe federacje sportowe – model funkcjonowania / 85
 - 2.6.2. Uprawnienia międzynarodowych federacji sportowych / 88
 - 2.6.3. Relacja pomiędzy federacjami międzynarodowymi a krajowymi związkami (federacjami) sportowymi / 91
 - 2.6.4. Międzynarodowe federacje sportowe w świetle przepisów prawa konkurencji / 91
 - 2.6.5. Forma prawna międzynarodowych federacji sportowych i fenomen Szwajcarii / 93
 - 2.6.6. Międzynarodowe federacje sportowe a sądownictwo krajowe / 94
 - 2.7. Międzynarodowy Komitet Olimpijski (MKOl) / 95
 - 2.7.1. Wprowadzenie / 95
 - 2.7.2. Karta Olimpijska / 95
 - 2.7.3. Charakter prawny MKOl i jego skład / 96
 - 2.7.4. Rola i zadania MKOl oraz ochrona symboliki olimpijskiej / 98
 - 2.8. Światowa Agencja Antydopingowa / 99

- 2.9. Sport poza formalnymi strukturami federacji światowych i krajowych / 99
- 3. Polski model regulacji sportu i struktury organizacyjne w polskim sporcie (wprowadzenie) / 102
 - 3.1. Charakter polskiego modelu regulacji i zarządzania sportem / 102
 - 3.2. Sport a polityka / 103
 - 3.3. Struktury organizacyjne w polskim sporcie / 104
 - 3.4. Przykład łowiectwa i Polskiego Związku Łowieckiego / 108

Część druga

Perspektywa porównawcza / 111

Rozdział I

Model regulacji sportu w Niemczech / 113

- 1. Struktura organizacyjna sportu w Niemczech / 113
 - 1.1. Podstawy prawne i model piramidy / 113
 - 1.2. Monopol związków sportowych w prawie niemieckim / 115
 - 1.3. Wyjątki od zasady jeden sport – jedna organizacja / 116
 - 1.4. Inne struktury w niemieckim sporcie / 117
- 2. Formy prawne prowadzenia działalności sportowej / 118
 - 2.1. Wprowadzenie / 118
 - 2.2. Pojęcie stowarzyszenia / 119
 - 2.3. Historyczne korzenie stowarzyszeń sportowych / 120
 - 2.4. Motywy wyboru formy prawnej stowarzyszenia / 120
 - 2.5. Struktura stowarzyszeń sportowych / 121
 - 2.5.1. Wprowadzenie / 121
 - 2.5.2. Organy / 122
 - 2.5.3. Członkostwo / 123
 - 2.5.4. Odpowiedzialność za zobowiązania stowarzyszenia / 124
 - 2.5.5. Statutowe ograniczenie odpowiedzialności za szkody wyrządzone w trakcie uprawiania sportu / 125
 - 2.6. Przychody sportowych e.V. a zarzut naruszenia prawa / 126
 - 2.7. Skutki naruszenia ograniczeń związanych z wyborem formy e.V. / 128
 - 2.8. Filie i oddziały stowarzyszeń / 128
 - 2.9. Dlaczego forma stowarzyszenia (e.V.) nie pasuje do dzisiejszego sportu / 129
 - 2.10. Roszczenie o przyjęcie do stowarzyszenia jako przykład roszczenia o prawo udziału w rozgrywkach sportowych / 131
 - 2.11. Dominująca pozycja sportowych związków krajowych / 133
 - 2.12. Państwowe struktury organizacyjne w sporcie niemieckim / 134
- 3. Sposób finansowania stowarzyszeń sportowych (wzmianka) / 135
 - 3.1. Wprowadzenie / 135
 - 3.2. Finansowanie ze źródeł prywatnych / 135
 - 3.3. Finansowanie ze źródeł publicznych / 136

- 4. Licencje sportowe / 137
 - 4.1. Wprowadzenie / 137
 - 4.2. Licencje sportowe od strony prawnej / 137
 - 4.3. Roszczenie o zawarcie umowy „licencyjnej” (startowej) / 138
 - 4.4. Relacja pomiędzy umowami „licencyjnymi” a stosunkiem pracowniczym / 139
- 5. Autonomia związków sportowych / 139
 - 5.1. Uprawnienie do ustalania warunków ramowych uprawiania sportu w zorganizowany sposób (reguły sportowe) / 139
 - 5.2. Zakres autonomii stowarzyszeń prowadzących działalność sportową (dopuszczalność stosowania sankcji dyscyplinarnych) / 140
 - 5.3. Podmiotowe granice autonomii stowarzyszeń (związków sportowych) – związanie indywidualnych osób i podmiotów normami przyjętymi przez związek / 142
 - 5.3.1. Wprowadzenie / 142
 - 5.3.2. Związanie poprzez bezpośrednie członkostwo w organizacji / 143
 - 5.3.3. Związanie pośrednie poprzez członkostwo w organizacji niższego szczebla / 144
 - 5.3.4. Związanie poprzez umowę / 145
 - 5.3.4.1. Uwagi wstępne / 145
 - 5.3.4.2. Rodzaje umów / 145
 - 5.3.4.3. Podstawy prawne dla stosowania umów wprowadzających normy wewnętrzne – umowa a ogólne warunki umów / 146
 - 5.3.4.4. Ocena poszczególnych modeli związania normami / 148
 - 5.4. Przedmiotowe granice norm tworzonych przez związki sportowe (prawo powszechnie obowiązujące a normy wewnętrzne związków) / 149
 - 5.4.1. Granice norm / 149
 - 5.4.2. Szczególna ochrona interesów sportowców / 150
 - 5.4.2.1. Punkt wyjścia / 150
 - 5.4.2.2. Obowiązek działania „w sposób właściwy” / 151
 - 5.4.3. Ochrona na gruncie prawa konkurencji i relacja instrumentów ochronnych w stosunku do siebie / 153
 - 5.4.4. Podsumowanie / 153
 - 5.5. Rozstrzyganie konfliktów pomiędzy normami różnego rzędu / 154
 - 5.5.1. Kwalifikacja do zawodów i prawo udziału w zawodach / 154
 - 5.5.2. Ograniczenia w transferach / 155
 - 5.5.3. Ograniczenia w zakresie dopuszczalnych źródeł finansowania / 156
 - 5.6. Nadzór nad działalnością związków sportowych i klubów sportowych / 156
- 6. Odpowiedzialność dyscyplinarna / 157
 - 6.1. Wprowadzenie / 157

- 6.2. Rodzaje kar dyscyplinarnych i charakter odpowiedzialności dyscyplinarnej / 157
- 6.3. Penalizowanie zachowań niesportowych / 158
- 6.4. Sądowa kontrola decyzji związków sportowych / 158
- 6.5. Wymogi dotyczące postępowania dyscyplinarnego / 159
- 7. Kontrola decyzji podejmowanych przez związki i kluby sportowe – kontrola wewnątrzwiązkowa, sądy powszechne i sądownictwo polubowne / 160
 - 7.1. Prawne podstawy kontroli decyzji związków i klubów sportowych / 160
 - 7.2. Kontrola wewnątrzwiązkowa (czasowe zawieszenie prawa do skierowania sprawy do sądu powszechnego) / 162
 - 7.3. Kontrola wykonywana przez sądy państwowe / 164
 - 7.4. Kontrola wykonywana przez sądy polubowne / 164
 - 7.4.1. Wprowadzenie / 164
 - 7.4.2. Charakter sądownictwa arbitrażowego w niemieckim prawie / 165
 - 7.4.3. Sądy polubowne w obszarze niemieckiego sportu / 166
 - 7.4.4. Zarządzenia tymczasowe i zarządzenia regulujące / 167

Rozdział II

Model regulacji sportu w Wielkiej Brytanii / 169

- 1. Struktura organizacyjna sportu w Wielkiej Brytanii / 169
 - 1.1. Podstawy prawne i model piramidy / 169
 - 1.2. Model organizacyjny w sporcie / 171
 - 1.2.1. Wprowadzenie / 171
 - 1.2.2. Krajowe związki sportowe / 172
 - 1.2.3. Szczególne uprawnienia związków krajowych (faktyczny monopol) / 174
 - 1.3. Inne struktury w brytyjskim sporcie – rola państwa / 175
- 2. Formy prawne prowadzenia działalności sportowej / 176
 - 2.1. Wprowadzenie / 176
 - 2.2. *Unincorporated association* i spółki prawa handlowego / 176
- 3. Działania federacji sportowych / 177
 - 3.1. Wprowadzenie / 177
 - 3.2. Nadzór w trybie właściwym dla decyzji administracyjnych / 178
 - 3.3. Prawne podstawy jurysdykcji związków i klubów sportowych nad klubami sportowymi, sportowcami i innymi osobami oraz podmiotami / 178
 - 3.3.1. Wprowadzenie / 178
 - 3.3.2. Zakres uprawnień federacji sportowych / 179
 - 3.3.3. Stosunek członkostwa / 179
 - 3.3.4. Relacja umowna pomiędzy federacją sportową a sportowcem i klubem sportowym niebędącym członkiem federacji / 180
 - 3.3.5. Przyjęcie i publikacja reguł / 182

4. Postępowanie dyscyplinarne i pozostałe postępowania wewnętrzne / 182
 - 4.1. Ogólne standardy postępowań dyscyplinarnych / 182
 - 4.2. Zakres jurysdykcji organów rozpatrujących zarzuty dyscyplinarne / 185
5. Kontrola decyzji podejmowanych przez związki i kluby sportowe (ogólne reguły) / 186
 - 5.1. Wprowadzenie / 186
 - 5.2. Działania federacji sportowych i związane z tym zarzuty / 187
 - 5.2.1. Działania oddziałujące na indywidualne osoby (sportowców) / 187
 - 5.2.2. Działania wpływające na poszczególne kategorie osób / 189
 - 5.2.3. Działania dotyczące klubów sportowych / 191
 - 5.2.4. Działania dotyczące innych federacji sportowych / 192
 - 5.2.5. Działania dotyczące partnerów handlowych / 192
 - 5.2.6. Działania mające wpływ na widzów i inne osoby / 192
 - 5.3. Działania uczestników rywalizacji sportowej mające wpływ na innych uczestników tej rywalizacji / 192
 - 5.4. Kwestie proceduralne – podstawa roszczenia, powód i pozwany, wybór właściwego forum do rozpoznania sporu / 193
 - 5.4.1. Podstawa roszczenia / 193
 - 5.4.2. Pozwany / 195
 - 5.4.3. Wybór forum do rozpatrzenia odwołania / 195
6. Kontrola decyzji podejmowanych przez związki i kluby sportowe – kontrola wewnątrzwiązkowa, sądy powszechne i sądownictwo polubowne / 197
 - 6.1. Standard oceny / 197
 - 6.2. Podstawy prawne do oceny działań federacji sportowych / 198
 - 6.2.1. Umowa / 198
 - 6.2.2. Czyn niedozwolony / 199
 - 6.2.3. Ograniczenie swobody obrotu / 199
 - 6.2.4. Podstawy wynikające z przepisów prawa konkurencji / 199
 - 6.2.5. Swobody traktatowe / 200
 - 6.3. Rodzaje decyzji / 200
 - 6.3.1. Wprowadzenie / 200
 - 6.3.2. Zarządzenia tymczasowe / 200
 - 6.3.3. Nakazanie ponownego rozpoznania sprawy / 200
 - 6.3.4. Omówienie typowej procedury odwoławczej na przykładzie decyzji odmawiającej wyboru do reprezentacji narodowej / 201
 - 6.4. Kontrola wykonywana przez sądy polubowne / 203
 - 6.4.1. Zakres spraw poddanych jurysdykcji sądów polubownych / 203
 - 6.4.2. Sądy polubowne vs. organy dyscyplinarne / 204
 - 6.4.3. Klauzule arbitrażowe w sporcie / 205
 - 6.4.4. Zakres klauzul arbitrażowych (umowy arbitrażowej) / 208
 - 6.4.5. Wyłączenie jurysdykcji sądów i zawieszenie postępowania / 209
 - 6.4.6. Ochrona arbitrów przed odpowiedzialnością / 210

- 7. Agenci / 210
 - 7.1. Rola agentów w sporcie / 210
 - 7.2. Regulacje znajdujące zastosowanie do agentów / 211

Rozdział III

Model regulacji sportu w Stanach Zjednoczonych / 214

- 1. Sposób organizacji sportu amatorskiego / 214
 - 1.1. Wprowadzenie / 214
 - 1.2. Zarządzanie sportem amatorskim / 215
 - 1.3. Status sportowca / 216
 - 1.4. Tworzenie regulaminów i innych reguł / 216
 - 1.5. Rozgrywki międzynarodowe w amerykańskim sporcie (przepisy, doktryna i judykatura) / 216
 - 1.5.1. Kwalifikacje olimpijskie / 216
 - 1.5.2. Ustawa o sporcie amatorskim i olimpijskim / 217
 - 1.6. Sport akademicki (NCAA) / 218
 - 1.7. Charakter regulaminów organizacji sportowych w sporcie amatorskim / 219
 - 1.8. Sport amatorski a sport zawodowy w praktyce amerykańskiej na przykładzie regulacji NCAA / 220
 - 1.9. Sportowcy niepełnosprawni w sporcie amatorskim i ich udział w rozgrywkach sportowych / 221
- 2. Struktura sportu zawodowego / 222
- 3. Agenci sportowi / 225
 - 3.1. Rola agentów sportowych i standardowa umowa agencyjna / 225
 - 3.2. Rejestracja agentów i regulacje ustawowe / 227
 - 3.2.1. Wprowadzenie / 227
 - 3.2.2. Ustawodawstwo stanowe / 227
 - 3.3. Regulacje związkowe i w sporcie uniwersyteckim / 228
- 4. Sport zawodowy a powszechnie obowiązujące przepisy prawa na przykładzie relacji pracowniczych / 229
 - 4.1. Krajowa ustawa o stosunkach pracowniczych (*National Labor Relations Act*) / 229
 - 4.2. Związki zawodowe i zarządzanie / 229
 - 4.3. Układy zbiorowe / 230
- 5. Prawo konkurencji / 232
 - 5.1. Domniemanie zakazu monopolu w sporcie / 232
 - 5.2. Franczyza / 234
 - 5.3. Liga vs. liga / 235
- 6. Odpowiedzialność za szkody poniesione w związku z uprawianiem sportu / 236
- 7. Odpowiedzialność dyscyplinarna, kary dyscyplinarne i rozpatrywanie sporów / 238

- 7.1. Uprawnienia do stosowania środków dyscyplinujących w sporcie amatorskim / 238
- 7.2. Uprawnienia do stosowania środków dyscyplinujących w sporcie akademickim / 238
- 7.3. Uprawnienia do stosowania środków dyscyplinujących w sporcie szkolnym / 239
- 7.4. Uprawnienia do stosowania środków dyscyplinujących w sporcie zawodowym / 240
- 7.5. Relacja pomiędzy odpowiedzialnością dyscyplinarną w sporcie amatorskim oraz zawodowym / 241
- 7.6. Arbitraż i mediacja / 241
- 8. Podsumowanie / 242

Część trzecia

Prawo a sport w Polsce – zagadnienia dogmatyczne i teoretyczne / 245

Rozdział I

Prawo a sport w Polsce – rys historyczny / 247

- 1. Okres do 1996 r. / 247
 - 1.1. Wprowadzenie / 247
 - 1.2. Korzenie związków sportowych i Polskiego Komitetu Olimpijskiego – Druga Rzeczpospolita / 249
 - 1.3. Okres od 1945 r. do 1984 r. / 251
 - 1.4. Lata 1984–1996 / 254
- 2. Lata 1996–2005 / 257
 - 2.1. Konieczność przyjęcia nowych rozwiązań prawnych / 257
 - 2.2. Rodzaje klubów sportowych w świetle ustawy o kulturze fizycznej z 1996 r. / 258
 - 2.3. Związki sportowe i polskie związki sportowe / 260
 - 2.4. Konieczność dostosowania przepisów do nowej ustawy / 260
 - 2.5. Sportowa spółka akcyjna i ligi zawodowe / 261
 - 2.6. Wymóg uzyskiwania koncesji (zgody) / 262
 - 2.7. Nadzór nad związkami i klubami sportowymi w świetle ustawy o kulturze fizycznej z 1996 r. / 264
 - 2.8. Odpowiedzialność dyscyplinarna i rozstrzyganie sporów w sporcie / 265
 - 2.9. Ustawa o Polskiej Konfederacji Sportu / 267
 - 2.10. Ocena ustawy o kulturze fizycznej i ustawy o Polskiej Konfederacji Sportu / 269
- 3. Lata 2005–2010 / 271
 - 3.1. Uchwalenie ustawy o sporcie kwalifikowanym / 271
 - 3.2. Struktura organizacyjna sportu / 272
 - 3.3. Licencje klubów sportowych / 273
 - 3.4. Działalność gospodarcza polskich związków sportowych / 274

- 3.5. Liga zawodowa / 275
- 3.6. Nadzór administracji publicznej w świetle ustawy o sporcie kwalifikowanym / 275
- 3.7. Odpowiedzialność dyscyplinarna i rozstrzyganie sporów w sporcie / 276
- 3.8. Skarga kasacyjna od orzeczeń Trybunału Arbitrażowego / 277
- 3.9. Ocena ustawy o sporcie kwalifikowanym / 279
- 4. Okres od 2010 r. (ustawa o sporcie) / 280
 - 4.1. Wprowadzenie / 280
 - 4.2. Geneza ustawy o sporcie / 280
 - 4.3. Niespójność konstytucyjnych założeń ustawy o sporcie ze stanowiskiem Trybunału Konstytucyjnego? / 282
 - 4.4. Główne różnice pomiędzy ustawą o sporcie a poprzednim stanem prawnym / 284
 - 4.5. Dalsze obowiązywanie ustawy o kulturze fizycznej / 286
 - 4.6. Jaki model regulacji sportu wprowadziła ustawa o sporcie – próba wstępnej oceny / 286
 - 4.7. Nowelizacja z 2015 r. / 287

Rozdział II

Metody i przedmiot regulacji / 288

- 1. Autonomia sportu. Definicja sportu / 288
 - 1.1. Wprowadzenie. Czym jest sport i jak go regulować / 288
 - 1.2. Sport a prawo. Autonomia prawa sportowego / 291
 - 1.2.1. Autonomia sportu w ujęciu „normatywnym” (reguły sportowe) / 291
 - 1.2.2. Autonomia sportu w ujęciu organizacyjnym / 299
- 2. Zakres „prawa sportowego” i celowość jego wyodrębnienia jako samodzielnej dyscypliny prawniczej, gałęzi bądź działu prawa / 300
 - 2.1. Wprowadzenie / 300
 - 2.2. Prawo sportowe w innych jurysdykcjach / 302
 - 2.3. Stanowiska w doktrynie / 303
 - 2.4. Teorie dotyczące podziału prawa na gałęzie i dziedziny / 307
 - 2.5. Prawo ubezpieczeniowe i prawo własności intelektualnej – dyferencjacja w praktyce / 309
 - 2.6. Wpływ nauki prawa / 310
 - 2.7. Konkluzja / 312
- 3. Kompatybilność pozaprawnych regulacji sportowych z regulacjami prawnymi (zarys) / 315

Rozdział III

Relacje horyzontalne / 318

- 1. Podmioty w polskim modelu regulacji sportu / 318
 - 1.1. Wprowadzenie / 318

- 1.2. Działalność sportowa / 318
- 1.3. Kluby sportowe – charakter prawny / 320
 - 1.3.1. Pojęcie klubu sportowego / 320
 - 1.3.2. Relacja pomiędzy klubem a związkiem sportowym oraz pzs / 322
2. Zakładanie klubów sportowych / 324
 - 2.1. Formy prawne klubów sportowych / 324
 - 2.2. Wymóg osobowości prawnej / 325
 - 2.3. Osoby fizyczne prowadzące działalność sportową / 328
 - 2.4. Rejestracja klubu sportowego nieprowadzącego działalności gospodarczej / 330
 - 2.5. Uczniowskie kluby sportowe / 331
 - 2.5.1. Wprowadzenie / 331
 - 2.5.2. Charakter prawny / 332
 - 2.5.3. Wpis do ewidencji / 334
 - 2.6. Konkluzje / 335
3. Polskie związki sportowe a związki sportowe – charakter prawny i relacje / 335
 - 3.1. Wprowadzenie / 335
 - 3.2. Zakładanie i funkcjonowanie związków sportowych / 336
 - 3.2.1. Wprowadzenie / 336
 - 3.2.2. Udział osób fizycznych i osób prawnych niebędących klubami sportowymi w zakładaniu związków sportowych (art. 6 ust. 1 u.s.) / 336
 - 3.2.3. Stosowanie przepisów prawa o stowarzyszeniach do związków sportowych / 342
 - 3.2.4. Pozostałe wymogi / 347
 - 3.3. Charakter prawny polskich związków sportowych / 347
 - 3.3.1. Polski związek sportowy jako odmiana związku sportowego? / 347
 - 3.3.2. Stosowanie przepisów prawa o stowarzyszeniach do polskich związków sportowych / 353
 - 3.3.2.1. Odpowiednio a wprost / 353
 - 3.3.2.2. Normy prawa o stowarzyszeniach, które należy stosować z modyfikacjami / 354
 - 3.3.2.3. Ocena regulacji art. 7 ust. 3 u.s. / 355
 - 3.3.3. Polski związek sportowy jako quasi-organ administracji? / 357
4. Założenie (utworzenie) polskiego związku sportowego / 358
 - 4.1. Wprowadzenie / 358
 - 4.2. Kto może założyć polski związek sportowy / 358
 - 4.3. Zgoda ministra (wzmianka) / 360
 - 4.4. Wpis do rejestru / 361
 - 4.5. Wpływ organów administracji na proces zakładania polskiego związku sportowego / 364
 - 4.5.1. Wprowadzenie / 364

- 4.5.2. Zgoda ministra na założenie polskiego związku sportowego i przesłanki odmowy wyrażenia takiej zgody / 364
- 4.5.3. Zatwierdzanie statutu / 365
5. Członkostwo w polskim związku sportowym / 367
- 5.1. Wprowadzenie / 367
- 5.2. Kryteria członkostwa / 367
- 5.3. Zakaz dopuszczania osób fizycznych do członkostwa w polskim związku sportowym / 375
- 5.4. Związki sportowe i kluby sportowe jako członkowie pzs / 376
- 5.5. Inne osoby prawne jako członkowie polskiego związku sportowego / 377
- 5.6. Konkluzja / 380
6. Sposób funkcjonowania stowarzyszeń sportowych i innych podmiotów w polskim sporcie / 380
- 6.1. Rola i kompetencje zarządu i walnego zgromadzenia polskiego związku sportowego / 380
- 6.1.1. Wprowadzenie / 380
- 6.1.2. Cele działalności statutowej i sposób ich realizacji / 381
- 6.1.3. Zadania polskich związków sportowych w kontekście sportu wyczynowego i sportu amatorskiego / 384
- 6.2. Podejmowanie uchwał w stowarzyszeniach sportowych / 385
- 6.2.1. Wprowadzenie / 385
- 6.2.2. Wymagania co do treści statutu stowarzyszenia (kwestie materialne i proceduralne) / 386
- 6.2.3. Charakter prawny uchwały walnego zebrania członków stowarzyszenia / 387
- 6.2.4. Podejmowanie uchwał walnego zebrania członków stowarzyszenia. Sposób rozumienia „większości zwykłej” i „większości bezwzględnej” / 388
- 6.2.5. Stosowanie innych przepisów przy ocenie uniwersalnych cech uchwał walnego zebrania członków stowarzyszenia (spółki kapitałowe, fundacje, spółdzielnie, inne osoby prawne) / 391
- 6.2.6. Stosowanie innych przepisów aniżeli prawa o stowarzyszeniach przy podważaniu uchwał walnego zebrania członków stowarzyszenia / 393
- 6.3. Działalność gospodarcza klubów i związków sportowych / 395
- 6.3.1. Wprowadzenie / 395
- 6.3.2. Zakaz łączenia działalności gospodarczej z działalnością statutową – analiza / 395
- 6.3.2.1. Stanowisko doktryny / 395
- 6.3.2.2. Stanowisko judykatury / 399
- 6.3.3. Analiza / 400
- 6.3.3.1. Przepisy prawa o stowarzyszeniach / 400
- 6.3.3.2. Przepisy innych ustaw / 403

- 6.3.4. Podsumowanie / 406
- 6.4. Umowy sponsoringu a działalność gospodarcza klubów sportowych / 407
- 7. Monopol polskich związków sportowych / 409
 - 7.1. Wprowadzenie / 409
 - 7.2. Ocena ustawowego monopolu w polskiej doktrynie prawa / 411
 - 7.3. Zakres monopolu polskiego związku sportowego / 413
 - 7.4. Reguły sportowe / 414
 - 7.4.1. Wprowadzenie / 414
 - 7.4.2. Ustanawianie reguł sportowych / 414
 - 7.4.3. Charakter reguł sportowych / 415
 - 7.4.3.1. Wprowadzenie / 415
 - 7.4.3.2. Rola sędziów i konsekwencje nieuprawnionego zastosowania sankcji za naruszenie reguł gry jako faktyczne kryterium odróżniające? / 416
 - 7.4.3.3. Możliwość stosowania sankcji dodatkowych jako kolejne kryterium odróżniające (na przykładzie Wielkiej Brytanii)? / 419
 - 7.4.3.4. Ocena reguł gry przy użyciu kryteriów proporcjonalności i „sprawiedliwości” / 421
 - 7.4.3.5. Przekroczenie reguł gry jako kryterium odpowiedzialności prawnokarnej / 422
 - 7.4.3.6. Przekroczenie reguł gry jako kryterium odpowiedzialności cywilnoprawnej / 423
 - 7.4.3.7. Charakter reguł gry – konkluzja / 424
 - 7.4.3.8. Rozgraniczenie pomiędzy regułami gry a regułami organizacyjnymi (dyscyplinarnymi) – sporne kwestie / 424
 - 7.5. Reguły organizacyjne / 425
 - 7.6. Reguły dyscyplinarne – wzmianka / 425
 - 7.7. Budowanie monopolistycznej struktury „w dół”, na poziom związków sportowych / 426
 - 7.8. Spory kompetencyjne dotyczące zakresu monopolu pzs (przykład plażowej piłki nożnej i snowboardu) / 429
 - 7.9. Prawa pzs do wykorzystania wizerunku członków kadry narodowej / 431
 - 7.10. Liga zawodowa jako część ustawowego monopolu polskiego związku sportowego? / 434
 - 7.11. Neutralność polskich związków sportowych i dyskryminacja w sporcie / 435
 - 7.12. Konkluzja / 438
- 8. Formalna kontrola MKOl nad polskim sportem (dyskryminacja sportów nieolimpijskich) / 440
 - 8.1. Status polskiego związku sportowego / 440
 - 8.2. Rejestrowanie związków sportowych bez zgody MKOl / 440

- 8.3. Dostosowanie działalności polskich związków sportowych do wymogów ustawy o sporcie / 441
 - 8.3.1. Wprowadzenie. Stanowisko Ministra Sportu i Turystyki / 441
 - 8.3.2. Argumentacja „nieolimpijskich” polskich związków sportowych / 441
 - 8.3.3. Stanowisko sądów administracyjnych / 442
 - 8.3.4. Przepis art. 12b u.s. / 443
- 8.4. Czy wszystkie „polskie związki sportowe” to polskie związki sportowe? / 444
- 8.5. Ocena / 446
- 9. Ligi zawodowe i systemy licencyjne / 448
 - 9.1. Ligi zawodowe / 448
 - 9.1.1. Wprowadzenie / 448
 - 9.1.2. Przykłady lig zawodowych w polskim sporcie / 448
 - 9.1.2.1. Ekstraklasa S.A. / 448
 - 9.1.2.2. Profesjonalna Liga Piłki Siatkowej S.A. / 449
 - 9.1.2.3. Inne ligi zawodowe / 450
 - 9.1.3. Podsumowanie statusu faktycznie działających lig zawodowych / 450
 - 9.2. Systemy licencyjne / 451
 - 9.2.1. Wprowadzenie / 451
 - 9.2.2. Model licencyjny na gruncie ustawy o sporcie kwalifikowanym / 451
 - 9.2.3. Obecny stan prawny / 454
 - 9.2.3.1. Systemy licencyjne na gruncie ustawy o sporcie / 454
 - 9.2.3.2. Przykłady zagraniczne / 459
 - 9.2.3.3. Systemy licencyjne w wybranych polskich związkach sportowych / 460
 - 9.2.3.3.1. Wprowadzenie / 460
 - 9.2.3.3.2. Polski Związek Piłki Nożnej / 461
 - 9.2.3.3.3. Polski Związek Piłki Siatkowej / 462
 - 9.2.3.3.4. Polski Związek Koszykówki / 463
 - 9.2.3.3.5. Polski Związek Hokeja na Lodzie / 464
 - 9.2.3.3.6. Polski Związek Motorowy / 465
 - 9.2.3.3.7. Polski Związek Narciarski / 467
 - 9.2.3.3.8. Polski Związek Tenisowy / 468
 - 9.2.3.3.9. Polski Związek Lekkiej Atletyki / 469
 - 9.2.4. Podsumowanie / 470

Rozdział IV

Relacje wertykalne – kluby i pzs wobec ministra sportu, sądów oraz UOKiK / 472

- 1. Nadzór ministra właściwego do spraw kultury fizycznej (Ministra Sportu i Turystyki) / 472

- 1.1. Wprowadzenie / 472
- 1.2. Istota nadzoru i kontroli. Kontrola nad polskim związkiem sportowym / 474
- 1.3. Wyłączenia spod zakresu kontroli i nadzoru / 478
- 1.4. Zatwierdzanie zmian w statucie pzs przez ministra / 480
- 1.5. Zgoda na zawarcie umowy pomiędzy spółką zarządzającą ligą zawodową a pzs / 482
- 1.6. Kontrola sądowa / 483
- 1.7. Upomnienie władz pzs / 484
- 1.8. Wniosek do sądu o zawieszenie władz pzs i rozwiązanie pzs / 486
- 1.9. Nadzór nad uczniowskimi klubami sportowymi (wzmianka) / 488
- 1.10. Nadzór nad Polskim Komitetem Olimpijskim / 488
- 1.11. Konkluzja / 491
2. Polskie związki sportowe i kluby sportowe a prawo konkurencji / 492
 - 2.1. Reguły unijne / 492
 - 2.2. Przykład niemiecki / 493
 - 2.3. Monopolistyczna pozycja pzs / 493
 - 2.4. Stanowiska doktryny / 494
 - 2.5. Sprawy z zakresu sportu badane przez UOKiK / 496
 - 2.5.1. Sprzedaż biletów na wydarzenia sportowe (na przykładzie UOKiK vs. UEFA) / 496
 - 2.5.2. Transmisje rozgrywek ligowych. Pakietowa sprzedaż praw do transmisji telewizyjnych i jej skutki w zakresie prawa konkurencji (na przykładzie UOKiK vs. PZPN i Canal+) / 497
 - 2.5.3. Pozostałe niedozwolone klauzule prawne (na przykładzie UOKiK vs. Legia Warszawa) / 500
 - 2.5.4. Odsprzedaż praw do transmisji w systemie *pay-per-view* (na przykładzie Sportfive) / 500
 - 2.6. Artykuł 102 TFUE w praktyce krajowej (wzmianka) / 501
 - 2.7. Podsumowanie / 501

Rozdział V

Inne organizacje sportowe w polskim sporcie (wzmianka) / 504

1. Inne organizacje sportowe / 504
2. Polski Komitet Olimpijski i Paraolimpijski (zarys tematyki) / 505
 - 2.1. Polski Komitet Olimpijski / 505
 - 2.2. Ruch paraolimpijski / 507

Część czwarta

Rozstrzyganie sporów / 509

Rozdział I

Odpowiedzialność dyscyplinarna / 511

1. Uwagi wstępne / 511
2. Kluby sportowe jako podmioty podlegające odpowiedzialności dyscyplinarnej / 514
3. Praktyka polskich związków sportowych oraz federacji międzynarodowych / 518
 - 3.1. Odpowiedzialność dyscyplinarna w sportach indywidualnych i drużynowych na podstawie statutów i regulaminów pzs oraz dokumentów międzynarodowych federacji sportowych / 518
 - 3.2. Wnioski / 536
 - 3.2.1. Regulaminy dyscyplinarne / 536
 - 3.2.2. Odwołanie do Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy PKOl i innych sądów / 539
 - 3.2.3. Federacje międzynarodowe / 539
4. Konstrukcja winy klubu oraz odpowiedzialność cywilnoprawna / 540
5. Odpowiedzialność dyscyplinarna a odpowiedzialność cywilnoprawna / 544
6. Odpowiedzialność dyscyplinarna w sporcie jako element stosunku prywatnoprawnego / 545
7. Zdarność arbitrażowa spraw dyscyplinarnych / 546

Rozdział II

Sądy polubowne w sporcie – zagadnienia teoretyczne i praktyka funkcjonowania / 548

1. Rozstrzyganie sporów w sporcie / 548
 - 1.1. Wprowadzenie / 548
 - 1.2. Zalety i wady sądownictwa polubownego w kontekście postępowań „sportowych” / 552
 - 1.3. Mediacja w sporcie / 555
2. *The Court of Arbitration for Sport (CAS)* w Lozannie / 556
 - 2.1. Geneza CAS / 556
 - 2.2. Status CAS i klauzule arbitrażowe / 558
 - 2.2.1. Konwencja Nowojorska / 558
 - 2.2.2. Jednostki organizacyjne w CAS / 558
 - 2.2.3. Zapis na CAS / 558
 - 2.2.4. Klauzula arbitrażowa przez odesłanie w praktyce CAS / 559
 - 2.3. Kompetencje CAS i arbitrzy / 560
 - 2.4. Rodzaje postępowań / 561
 - 2.5. Zarzuty w stosunku do CAS – sprawa Pechstein / 562
 - 2.6. Możliwość kwestionowania wyroków CAS w Polsce w oparciu o argumentację w sprawie Pechstein? / 566
 - 2.6.1. Wprowadzenie / 566
 - 2.6.2. Pozycja dominująca polskich związków sportowych i międzynarodowych federacji sportowej na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów / 567

- 2.6.3. *Res iudicata* / 568
- 2.6.4. Naruszenie normy, o której mowa w art. 1169 § 3 k.p.c.? / 571
- 2.6.5. Odmienność w interpretacji klauzuli porządku publicznego w Niemczech i w Polsce – skład arbitrów Trybunału Arbitrażowego do Spraw Sportu przy PKOl / 572
- 2.6.6. Podsumowanie / 573
- 3. Trybunał Arbitrażowy do Spraw Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim (rola i kompetencje) / 574
 - 3.1. Geneza i kompetencje oraz rola Trybunału Arbitrażowego do Spraw Sportu przy PKOl / 574
 - 3.2. Arbitraż przymusowy (obligatoryjny) / 577
 - 3.2.1. Podstawa prawna i kompetencje Trybunału Arbitrażowego / 577
 - 3.2.2. Arbitraż przymusowy a klauzula arbitrażowa przez odesłanie. „Normatywny” arbitraż przymusowy a „wewnątrzfederacyjny” arbitraż przymusowy / 578
 - 3.2.3. Nowela 2015 r. – przywrócenie normatywnego arbitrażu przymusowego i wstępna ocena nowych rozwiązań / 581
 - 3.2.4. Kontekst międzynarodowy / 584
 - 3.2.4.1. Uwagi ogólne / 584
 - 3.2.4.2. Polski model na wzorze modelu szwajcarskiego? / 586
 - 3.2.4.3. Czy statuty federacji sportowych narzucają wymóg regulacji normatywnej? / 589
 - 3.2.4.3.1. Uwagi wstępne / 589
 - 3.2.4.3.2. Międzynarodowa Federacja Piłki Nożnej (FIFA) / 590
 - 3.2.4.3.3. Międzynarodowa Federacja Koszykówki (FIBA) / 590
 - 3.2.4.3.4. Międzynarodowa Federacja Narciarska (FIS) / 591
 - 3.2.4.3.5. Międzynarodowe Stowarzyszenie Federacji Lekkoatletycznych (IAAF) / 591
 - 3.2.4.3.6. Międzynarodowa Federacja Siatkówki (FIVB) / 592
 - 3.2.4.3.7. Międzynarodowa Federacja Hokeja na Lodzie (IIHF) / 593
 - 3.2.4.3.8. Międzynarodowa Federacja Piłki Ręcznej (IHF) / 593
 - 3.2.4.3.9. Podsumowanie / 594
 - 3.2.4.4. Przykład hiszpański / 594
 - 3.2.4.5. Przykłady brytyjskie i niemieckie / 595
 - 3.2.4.6. Podsumowanie / 596

- 3.2.5. Ocena normatywnego arbitrażu przymusowego w polskiej doktrynie / 596
- 3.2.6. Konkluzja / 601
- 3.3. Skład Trybunału – arbitrzy / 603
- 3.4. Rodzaje postępowań przed Trybunałem – aktualny stan prawny i kwestie sporne (sprawy regulaminowe a dyscyplinarne) / 604
- 3.5. Możliwość kwestionowania wyroków Trybunału Arbitrażowego do Spraw Sportu przy PKOl w polskim sporcie w oparciu o argumenty w sprawie Pechstein – analiza i ocena / 607
 - 3.5.1. Wprowadzenie / 607
 - 3.5.2. Skład Trybunału Arbitrażowego do Spraw Sportu przy PKOl w świetle wyroku w sprawie Pechstein / 608
 - 3.5.3. Konkluzja / 611
- 3.6. Skarga kasacyjna od wyroku Trybunału Arbitrażowego do Spraw Sportu / 613
- 3.7. Faktyczna kontrola PKOl nad polskim sportem / 615
- 4. Inne sądy polubowne oraz „organy jurysdykcyjne” w polskim sporcie – teoria i praktyka / 616
 - 4.1. Sądy polubowne w sportach indywidualnych i drużynowych na podstawie statutów i regulaminów (pzs) oraz dokumentów międzynarodowych federacji sportowych / 616
 - 4.2. Organy „jurysdykcyjne” PZPN / 626
 - 4.2.1. Wprowadzenie / 626
 - 4.2.2. Izba do Spraw Rozwiązywania Sporów Sądowych / 626
 - 4.2.3. Piłkarski Sąd Polubowny / 628
 - 4.3. Inne sądy polubowne w polskim sporcie / 629
 - 4.3.1. Wprowadzenie / 629
 - 4.3.2. Koszykarski Trybunał Arbitrażowy / 629
 - 4.3.3. Sąd Polubowny Profesjonalnej Ligi Piłki Siatkowej / 630
 - 4.4. Ocena prawna rozwiązań dotyczących sądów polubownych w obszarze sportu i ocena zasadności kwestionowania ich wyroków w oparciu o argumenty w sprawie Pechstein / 630
 - 4.5. Sądy polubowne w polskich związkach sportowych i międzynarodowych federacjach sportowych – wnioski / 632
 - 4.5.1. Wprowadzenie / 632
 - 4.5.2. Wnioski na gruncie krajowym (polskie związki sportowe) / 633
 - 4.5.3. Konkluzje na gruncie międzynarodowym (międzynarodowe federacje sportowe) / 635

Podsumowanie i wnioski finalne / 637

Podsumowanie i ocena rozwiązań przyjętych w ustawie o sporcie / 637

Wnioski *de lege lata* / 643

Wnioski *de lege ferenda* i proponowane kierunki prac badawczych
na przyszłość / 649

Orzecznictwo / 653

Bibliografia / 659

Skorowidz / 677